

Identita povolania ženatého diakona v latinskom obrade

MARTIN KAHANEC

Katolícka univerzita Ružomberok, Teologická fakulta Košice

Abstract: *Identity of married deacon is based on sacrament of matrimony and sacrament of holy orders. Both services of this sacraments are self-competed, but on the other hand they are self-richen, because matrimony and diaconate are sacraments of service of community. In the text we submittet basic theological recourse for both services and also we try to find principles of balance and unity. Finaly we submitted benefit of wife and some individualities and dangers.*

Key words: *Permanent deacon. Diaconate. Matrimony. Service.*

Ak chceme pochopiť identitu povolania ženatého diakona, musíme zodpovedať otázku v akom vzťahu sú sviatosť manželstva a sviatosť posvätného stavu? Odpoveď na túto otázku nachádzame v Písme (Porov. Gn 1,28; 1,31; 2,24; Mt 19,4; 19,6) a dokumentoch magistéria.¹ Nedostatočné poznanie biblicko-cirkevnej náuky o niektorej z týchto sviatostí môže deformovať skutočný obraz o identite ženatého diakona.

V praxi možno na Slovensku sledovať asymetrické chápanie dôstojností týchto sviatostí, ktoré je z veľkej časti dôsledkom historického vývoja. Sviatosť posvätného stavu sa považuje za niečo výnimočné, pričom manželstvo považujeme za čosi nízke, prízemné.² Toto asymetrické

¹ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*. 1997. Trnava : SSV 1998, 1601 – 1666; porov. DRUHÝ VAT. KONCIL.: *Gaudium et spes*, 1965. In: prekl. POLČIN, S.: *Dokumenty II. vatikánskeho koncilu I*. Rím : SÚSCM 1968, 47 – 48; porov JÁN PAVOL II.: *Familiaris consortio*. 1981. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 1993, 16.

² Porov. WEST, CH.: *Radostná zvesť o sexe a manželstve*. Bratislava : Redemptoristi 2007, s. 170 – 173.

chápanie sa v praxi realizuje rôznymi spôsobmi.³ Na ilustráciu uvediem dva príklady.

Jedno z oslovení kňaza je „dôstojný/velebný pán“. Takéto oslovenie navodzuje dojem, že „nie-kňaz“(manžel/ka) je menej dôstojný, pričom biblicko-cirkevná náuka tvrdí, že manželstvo a kňazstvo sú, čo do dôstojnosti rovnocenné sviatosti. Nastoluje sa tu teda otázka: ak máme všetci rovnakú dôstojnosť, prečo niekoho oslovovať „dôstojný Pán“ a iného nie?

Sviatosť posvätného stavu sa, až na výnimky, slávi v omši v nedelu alebo vo sviatok s hojnou účasťou ľudu. Avšak sviatosť manželstva sa často vysluhuje mimo omše a navyše vo veľkých mestách je to takmer zvykom. Pričom Katechizmus Katolíckej cirkvi uvádza „V latinskom obrade sa sviatosť manželstva medzi dvoma veriacimi katolíkmi normálne slávi počas svätej omše vzhľadom na to, že všetky sviatosti sú späté s Kristovým veľkonočným tajomstvom. V Eucharistii sa uskutočňuje pamiatka Novej zmluvy, ktorou sa Kristus navždy spojil s Cirkvou, svojou milovanou nevestou, za ktorú vydal seba samého. Je teda vhodné, aby manželia spečatili svoj súhlas dať sa jeden druhému obetou svojich životov tým, že ju spoja s obetou Krista za svoju Cirkev, sprítomnenou v eucharistickej obete, a prijímú Eucharistiu, aby účasťou na tom istom Kristovom tele a na tej istej Kristovej krvi boli „jedno telo“ v Kristovi.“⁴ (porov. 1Kor 10, 17)

Jedinečnosť sviatostí

Manželstvo je úplné spoločenstvo medzi mužom a ženou vo všetkých aspektoch ľudskej osoby – telo, city, zmysly, vôľa, duch. Ich „láska smeruje k čo najhlbšej osobnej jednote, ktorá ponad spojenie v jednom tele vedie k tomu, aby vytvorila jedno srdce a jednu dušu.“⁵ Je to forma kresťanského učeníctva, kde sa ich vzájomná láska „stáva obrazom absolútnej a večnej lásky, ktorou Boh miluje človeka.“⁶ Manželia sú znamením hlbkej jednoty medzi Bohom a jeho ľuďmi.

„Manželstvo je zakorenené vo vzájomnej odovzdanosti, v priateľskom sebadarovaní, v láskyplnej službe sebe navzájom i v službe spo-

³Porov. EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jábnů I.,II.* Praha : Pastorační středisko sv. Vojtecha 2005, CD nosič.

⁴ *Katechizmus Katolíckej cirkvi.* 1997. Trnava : SSV 1998, 1621; porov. DRUHÝ VAT. KONCIL.: *Sacrosanctum Concilium*, 1965. In: prekl. POLČIN, S.: *Dokumenty II. vatikánskeho koncilu I.* Rím : SÚSCM 1968, 61; porov. DRUHÝ VAT. KONCIL.: *Lumen gentium*, 1965. In: prekl. POLČIN, S.: *Dokumenty II. vatikánskeho koncilu I.* Rím : SÚSCM 1968, 6.

⁵ *Katechizmus Katolíckej cirkvi.* 1997. Trnava : SSV 1998, 1643; porov. POTTIER, B.: Svätosť manželstva. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jábnů I.,II.* Praha : Pastorační středisko sv. Vojtecha 2005, CD nosič.

⁶ *Katechizmus Katolíckej cirkvi.* 1997. Trnava : SSV 1998, 1604.

ločnej. Túžba po rodičovstve pramení z tvorivej lásky medzi partnermi. Muž a žena sa stávajú nositeľmi otcovskej lásky Boha pre svoje deti, ktoré sú tiež synmi a dcérami Boha. Manžel, manželka a deti sa spájajú do kresťanskej rodiny vďaka svojej vzájomnej láske a vzájomnej podpore vo všetkých premenách života, v spoločne prežitých zápasoch i radoostiach.⁷

Sviatosť posvätného stavu je „sviatosť, vďaka ktorej sa poslanie, ktoré Kristus zveril svojim apoštolom, naďalej vykonáva v Cirkvi až do konca čias. Je to teda sviatosť apoštolskej služby. Zahŕňa tri stupne: stupeň biskupov (episkopát), kňazov (presbyterát) a diakonov (diakonát).“⁸ „Táto sviatosť osobitnou milosťou Ducha Svätého pripodobňuje svätenca Kristovi, aby bol Kristovým nástrojom pre jeho Cirkev. Vysviackou dostáva schopnosť konať ako zástupca Krista, Hlavy Cirkvi, v jeho trojitom poslaní kňaza, proroka a kráľa.“⁹ Svätenie na diakona nie je len nejakou všeobecnou sviatosťou, ale je - povedané slovami Jána Pavla II. - „sviatosťou diakonátu“.¹⁰ Pre pápeža Pavla VI. bol diakonát „podnecovateľ služby (...) v miestnych kresťanských obciach (...) ako znak alebo sviatosť samého Krista Pána“.¹¹ Michael Evans o diakonovi hovorí, že je „pomocníkom, služobníkom, asistentom – tu sa nachádza dôvod k jeho radosti - a diakon by nemal smerovať k ničomu inému“.¹²

Asymetria a napätia

Muž a žena sa síce v manželstve zjednocujú a napomáhajú si k svätosti¹³, predsa však zostávajú rozdielnymi bytosťami.¹⁴ A teda manžel sám je svätený na diakona, pretože toto povolanie je osobné. Avšak jeho svätenie veľmi silno zasahuje manželku, deti ako i ostatných blízkych. Toto prináša do manželského zväzku istú neodstrániteľnú asymetriu. Sviatosť manželstva prijímali obaja a plne a rovnakou mierou sa ich týka, zatiaľ čo vysviacku prijíma iba muž. Ďalšou asymetriou je skutoč-

⁷ EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.*

⁸ *Katechismus Katolické církvi*. 1997. Trnava : SSV 1998, 1536; porov. JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*. In: <http://www.kbs.sk/?cid=1117280933> (4. 3. 2008).

⁹ *Katechismus Katolické církvi*. 1997. Trnava : SSV 1998, 1581.

¹⁰ JÁN PAVOL II.: Deacons are called to life of holiness. In: http://www.deacons.net/Pope/Deacons_called_to_life_of_holiness.htm (27. 10. 2006).

¹¹ PAVOL VI.: *Ad Pascendum*. 1972. In: PAVOL VI.: *Rímsky pontifikál*. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 1981, 14-15.

¹² EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.*

¹³ Porov. *Katechismus Katolické církvi*. 1997. Trnava : SSV 1998, 1641.

¹⁴ Porov. JÁN PAVOL II.: *Familiaris consortio*. 1981. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 1993, 15.

nosť, že služba diakona v Cirkvi je svojim spôsobom nahraditeľná, jeho úloha v rodine však nie.¹⁵

Iným zdrojom napätia je a bude skutočnosť, že obe si svojim spôsobom robia nárok a sú schopné pohltiť celého človeka. Takéto situácie však zažíva takmer každý človek. Napríklad muž je aj v role otca – rodiča, aj v role vedúceho pracovníka firmy. Obe role si robia nárok na celého človeka, on však musí žiť tak, aby čo najlepšie naplnil jednu i druhú. Nemôže sa pritom jednej oddať tak, že druhú kvôli nej zanedbá.¹⁶

Komplementarita

Práve preto, že manželský i rodinný život a tiež vykonávanie svojho zamestnania si nárokujú na celého človeka, „vyžaduje sa osobitná vynaliezavosť, aby sa dosiahla potrebná jednota života.“¹⁷ Aj keď teda tieto skutočnosti bývajú zdrojom napätí v živote diakona, predsa však manželstvo i svätenie majú spoločný základ v iniciačných sviatostiach a v Ježišovej výzve k učeníctvu. To, že diakon je vysviackou „odlíšeny“ od svojej manželky, neznamená, že je s manželkou menej spojený ako predtým. Diakon Steve Landregan v tejto súvislosti varuje: „Čo Boh spojil, to diakonát nesmie rozdeliť!“¹⁸ Jeho americkí biskupi zdôrazňujú, že je veľmi dôležité vzájomné povýšenie a obohatenie medzi diakonskou službou a rodinným životom. Svätenie pretvára človeka, dáva mu nový vzťah ku Kristovi a jeho Cirkvi, aby podporoval zblíženie Krista a jeho ľudu i medzi ľuďmi navzájom. Takto sa diakon venuje kresťanskej komunite v Kristovom mene.¹⁹

„Ak sa toto všetko týka najdôležitejšieho z laikov, ktorým je pre ženatého diakona jeho manželka, vidíme, že jeho vysvätenie nijakým spôsobom neznižuje jeho manželku. Naopak diakon je povinný ju podporovať, posilňovať a napomáhať zblíženiu medzi svojim úradom a medzi činnosťou svojej manželky. Jeho svätením spôsobená „inakosť“ má ďale-

¹⁵ Porov. OPATRŇÝ, A.: Vztahy: jáhen a manželství, jáhen a církev. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.* Praha : Pastorační středisko sv. Vojtecha 2005, CD nosič; Porov. EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.*

¹⁶ Porov. OPATRŇÝ, A.: Vztahy: jáhen a manželství, jáhen a církev. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.*

¹⁷ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov.* 1998. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 38.

¹⁸ EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.*

¹⁹ Porov. EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.*; porov. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov.* 1998. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 61.

ko k tomu, aby bola medzi nimi ako zdroj odcudzenia, naopak, má viesť k tomu, aby sa ešte hlbšie realizovalo vzájomné zblíženie. Ako poukazuje pápež, diakon je prítomný a včlenený do svetského prostredia a štruktúr – inými slovami do bežného života – oveľa dôvernejšie ako kňaz. A táto dôverná prítomnosť a účasť je najviac realizovaná vo svetskom prostredí jeho vlastnej rodiny.²⁰

Partnerstvo v službe

Obe sviatosti nájdeme v Katechizme v kapitole nazvanej „Sviatosti služby spoločenstvu“²¹. Posvätný stav i manželstvo sú teda „zamerané na spásu iných. Prispievajú aj k osobnej spáse, ale prostredníctvom služby iným. Udeľujú osobitné poslanie v Cirkvi a slúžia na budovanie Božieho ľudu.“²² „Tí, čo prijímajú sviatosť posvätného stavu, sú *vysvätení*, aby v Kristovom mene 'živilí Cirkve Božím slovom a Božou milosťou'.“²³ A kresťanskí manželia sú tiež posilnení a akoby posvätení osobitnou sviatosťou, aby vynikali vo vzájomnej láske, v službe rodine i svetu.²⁴ Toto je predpoklad a výzva pre jedinečné partnerstvo v službe Cirkvi domácej i všeobecnej.

Tvorcovia spoločenstva

Manželstvo i posvätný stav sú sviatosti komúnia. Ich vlastnou službou je stavanie mostov, nadväzovanie vzťahov, spájanie ľudí. Manželstvom sa skrze spojenie ženícha a nevesty spájajú tiež ich rodiny a v dnešnej dobe už oveľa častejšie i rôzne národy, rasy a kultúry. Zväzok manželov je znamením trvalého spoločenstva medzi Bohom a jeho ľudom. Ten kto prijal vysviacku slúži tomuto spoločenstvu a zvlášť diakon je povolaný zohrať špecifickú úlohu animátora v tejto sieti vzťahov.²⁵ Diakon sa teda delí o pastoračnú starostlivosť, jednak so svojou manželkou vo vlastnej rodine a zároveň s biskupom v miestnej cirkvi.²⁶

„V manželstve sa láska medzi osobami stáva darovaním sa medzi osobami, stáva sa vzájomnou vernosťou a počiatkom nového života, v znášaní radostných i smutných udalostí, skrátka, láska sa stáva službou. Vo svetle viery sa táto rodinná služba prejavuje ostatným veriacim ako príklad lásky Krista a ženatý diakon ju má používať ako povzbude-

²⁰ EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jábnů I.,II.*

²¹ *Katechismus Katolické církvi*. 1997. Tmava : SSV 1998, 1533 – 1666.

²² *Katechismus Katolické církvi*. 1997. Tmava : SSV 1998, 1534.

²³ *Katechismus Katolické církvi*. 1997. Tmava : SSV 1998, 1535.

²⁴ Porov. DRUHÝ VAT. KONCIL.: *Gaudium et spes*, 1965. In: prekl. POLČIN, S.: *Dokumenty II. vatikánskeho koncilu I*. Rím : SŮSCM 1968, 48 – 49.

²⁵ Porov. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Tmava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 38, 71.

²⁶ Porov. EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jábnů I.,II.*

nie k svojej službe v Cirkvi. Ženatý diakon nech sa cíti byť viazaný osobitnou povinnosťou vydávať jasné svedectvo svätosti manželstva a rodiny.²⁷ Toto prelínanie sa a vzájomné obohacovanie sa služby týchto sviatostí vystihol Ján Pavol II.: „Diakon a jeho manželka majú poskytovať príklad nerozlučiteľného kresťanského manželstva spoločnosti, ktorá veľmi pociťuje potrebu týchto znamení. So živou vierou odpovedajú na práva manželského života a na potreby každodenného života, sami upevňujú nielen rodinný život, ale aj kresťanské spoločenstvo a celú spoločnosť. Sami ukazujú ako sa môžu zosúladiť rodinné, pracovné a služobné povinnosti s misijným poslaním Cirkvi. Diakoni a ich manželky a deti môžu byť veľkým povzbudením pre všetkých tých, ktorí sa venujú rodinnému životu“.²⁸

K úlohám diakona patrí podpora spoločenstva a aktivizovanie apoštolátu laikov. „V tej miere, v ktorej je diakon viac zapojený a prítomný vo svetských oblastiach a štruktúrach, má sa cítiť byť povoláný k úlohe podporovať zblíženie medzi vysvätenými nositeľmi úradu a laikmi v spoločnej službe pre Božie kráľovstvo“.²⁹ Tento postoj je dôležitý pre celú diakonskú službu, avšak nadobúda ešte väčšiu naliehavosť, keď slovo laici nahradíme slovami - manželka a rodina.³⁰

Prínos manželky

Ženatý muž môže byť vysvätený, len ak mu manželka dá svoj súhlas.³¹ Avšak manželkine „áno“ nemôže byť brané len ako nejaká formalita, či dokonca rezignácia na manželovu vedľajšiu činnosť.³² Jej „áno“ má byť „áno“ Duchu Svätému a Cirkvi. To oni ju žiadajú podeliť sa o svojho manžela. A tak, aj keď vysviacku prijíma len manžel, táto skutočnosť dáva nový rozmer ich manželskému a rodinnému životu. Manželka i deti sa týmto spôsobom podieľajú na milostiach i službe diakona.³³

²⁷ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Tmava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 61; porov. KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU: *Základný poriadok pre formovanie trvalých diakonov*. 1998. Tmava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 68.

²⁸ JÁN PAVOL II.: Príhovor k stálym diakonom (19. septembra 1987). In: KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Tmava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 61.

²⁹ JÁN PAVOL II.: Deacon has many pastoral functions. In: <http://www.clerus.org> (27. 10. 2006); porov. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Tmava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 55.

³⁰ Porov. EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jábnů I.,II.*

³¹ Porov. *Kódex kanonického práva*. 1983. Tmava : SSV 2001, 1031.

³² Porov. KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU: *Základný poriadok pre formovanie trvalých diakonov*. 1998. Tmava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 37.

³³ Porov. EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jábnů I.,II.*

V konkrétnom živote sa po vysviacke od manželky „vyžaduje osobitná vynaliezavosť, aby sa dosiahla potrebná jednota života.“³⁴ Manželka si teda musí nájsť svoje miesto, čo je v každom prípade špecifické. Avšak je isté, že má dať službe manžela nádych ženskosti, práve tým, že sa ujme svojej ženskej role. Evin prínos môžeme načrtnúť v troch bodoch: primeraná pomocnica; duchovná prostrednica a prorokyňa; prínos matky života, keďže Boh jej zveruje človeka vždy a všade. Významne sa tiež podieľa na formácii manžela a má byť orodovníčkou za svojho manžela diakona. Niekedy sa bude môcť aktívne podieľať na službe manžela, inokedy bude jej služba skrytá. Niekedy bude považovaná za „diakonku v zastúpení“, avšak jej úloha nebude asi nikdy presne vymedzená. Jej permanentnou úlohou však bude vždy znova a znova nachádzať rovnováhu, čo niekedy bude znamenať brzdiť svojho manžela, keď sa vášnivo, dušou i telom pustí do svojej služby.³⁵

Ján Pavol II. o účasti manželky na službe diakona hovorí: „Rast a hlbšie pochopenie sviatostnej a vzájomnej lásky medzi mužom a ženou znamená možno najväčšie zúčastnenie sa manželky tohto diakona na verejnej službe vlastného manžela v rámci Cirkvi.“³⁶

Niektoré špecifická a nebezpečenstvá

Aleš Opatrný na základe svojho desaťročného stretávania sa s diakonmi ponúka niekoľko typológií seba pochopenia diakona, postojov manželiek a detí. Niektoré sa zdajú byť až v karikovanej podobe, no hoci reálne existujú asi len v náznaku, alebo sú len čiastočnou charakteristikou je dobré sa nad nimi zamýšľať.³⁷

Seba pochopenie diakona by sa dobre dalo charakterizovať napríklad nasledujúcimi slovami: „dosiahol som svoje, uskutočnil som svoj sen; otvoril sa mi priestor pre službu; k tomu čo som väčšinou už robil, som teraz vybavený (...) sviatostnou milosťou; mám legitímny dôvod k úniku z niektorých oblastí rodinného života, prípadne z iných väzieb a povinností“.³⁸

Postoje, ktoré môže zaujať manželka: „rob si čo chceš; ja si robím toto a ty zase tamto a niečo budeme žiť i spolu; praje diakonovi úspech;

³⁴ KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Tmava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 61.

³⁵ Porov. EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jábnů I.,II.*

³⁶ JÁN PAVOL II.: Príhovor k stálym diakonom (19. septembra 1987). In: KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Tmava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 61.

³⁷ Porov. OPATRNÝ, A.: Vztahy: jáhen a manželství, jáhen a církev. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jábnů I.,II.*; Porov. OPATRNÝ, A.: *Pastorace v postmoderní společnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2001, s. 99.

³⁸ OPATRNÝ, A.: *Pastorace v postmoderní společnosti*, s. 99-100.

ona i celá rodina diakona podporujú; rešpektuje diakona, ale zotrúva v určitom odstupe od jeho služby; cíti sa byť spoluvysvätená s diakonom“.³⁹

Postoje detí možno zhrnúť do nasledujúcich postojov: „je im to jedno; fandia ockovi diakonovi; hanbia sa; sú preťažené problémami, ktoré farnosť s diakonom prežíva, a ktoré dopadajú i na nich; sú preťažené očakávaním, že budú musieť byť príkladnými deťmi v príkladnej rodine“.⁴⁰

Vzhľadom na službu diakona je tu teda, okrem časových nárokov a požiadaviek sociálneho statusu, reálne nebezpečenstvo, že sa jeho služba stane „posvätnou skrýšou“, do ktorej diakon zalieza ako do jaskyne, alebo „legitimáciou“ k pohrdaniu manželstvom a manželkou v mene „vyššieho poslania“ a „beztretnou cestou“ k zbaveniu sa zodpovednosti za riešenie problémov v manželstve.⁴¹

Už sme spomínali službu, ktorú koná pre Cirkev ženatý diakon. Na druhej strane, o službe a starostlivosti Cirkvi o jeho rodinu *Základný poriadok pre formovanie trvalých diakonov* hovorí, že do formácie kandidátov na diakonát majú byť „zahnuté aj manželky a deti (...) ako aj spoločenstvá, ku ktorým patria (...) Nech je jasne postarané aj o formáciu manželiek kandidátov, aby boli pripravené (...) nasledovať svojho manžela a pomáhať mu v službe.“⁴² Cirkev sa má postarať, aby ženatí diakoni dostávali renumeráciu, ktorou bude môcť primerane zabezpečiť seba i svoju rodinu.⁴³ Cirkev myslí tiež na vdovy a deti zosnulých diakonov.⁴⁴ Aleš Opatrný však poznamenáva: „Zdá se, že pokud jde o pomoc rodinám jáhnů v situaci, kdy mají přijmout jáhenství svého otce a manžela, a také v otázkách duchovního uchopení této nové situace, jsme dlužni jáhnům a jejich rodinám zatím prakticky všechno“.⁴⁵

³⁹ OPATRNÝ, A.: *Pastorace v postmoderní společnosti*, s. 100.

⁴⁰ OPATRNÝ, A.: *Pastorace v postmoderní společnosti*, s. 100.

⁴¹ Porov. OPATRNÝ, A.: Vztahy: jáhen a manželství, jáhen a církev. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.*

⁴² KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU: *Základný poriadok pre formovanie trvalých diakonov*. 1998. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 56.

⁴³ Porov. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 16; porov. *Kódex kanonického práva*. 1983. Trnava : SSV 2001, 281.

⁴⁴ Porov. KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 62.

⁴⁵ OPATRNÝ, A.: Vztahy: jáhen a manželství, jáhen a církev. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.*

Zoznam použitej literatúry

- DRUHÝ VAT. KONCIL.: *Gaudium et spes*, 1965. In: prekl. POLČIN, S.: *Dokumenty II. vatikánskeho koncilu I.* Rím : SÚSCM 1968, 48 – 49.
- DRUHÝ VAT. KONCIL.: *Gaudium et spes*, 1965. In: prekl. POLČIN, S.: *Dokumenty II. vatikánskeho koncilu I.* Rím : SÚSCM 1968, 47 – 48.
- DRUHÝ VAT. KONCIL.: *Sacrosanctum Concilium*, 1965. In: prekl. POLČIN, S.: *Dokumenty II. vatikánskeho koncilu I.* Rím : SÚSCM 1968, 61.
- EVANS, M.: Podporovat blízkost. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.* Praha : Pastorační středisko sv. Vojtecha 2005, CD nosič.
- JÁN PAVOL II.: Deacon has many pastoral functions. In: <http://www.clerus.org> (27. 10. 2006).
- JÁN PAVOL II.: Deacons are called to life of holiness. In: http://www.deacons.net/Pope/Deacons_called_to_life_of_holiness.htm (27. 10. 2006).
- JÁN PAVOL II.: *Familiaris consortio*. 1981. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 1993, 16.
- JÁN PAVOL II.: *Pastores dabo vobis*. In: <http://www.kbs.sk/?cid=1117280933> (4. 3. 2008).
- JÁN PAVOL II.: Príhovor k stálym diakonom (19. septembra 1987). In: KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 61.
- Katechizmus Katolíckej cirkvi*. 1997. Trnava : SSV 1998, 1533 – 1666.
- Kódex kanonického práva*. 1983. Trnava : SSV 2001, 1031.
- KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU: *Základný poriadok pre formovanie trvalých diakonov*. 1998. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 68.
- KONGREGÁCIA PRE KLERIKOV: *Direktórium pre službu a život trvalých diakonov*. 1998. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 2002, 62.
- OPATRŇÝ, A.: *Pastorace v postmoderní spoločnosti*. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství 2001, s. 99.
- OPATRŇÝ, A.: Vztahy: jáhen a manželství, jáhen a církve. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba trvalých jáhnů I.,II.* Praha : Pastorační středisko sv. Vojtecha 2005, CD nosič.
- PAVOL VI.: Ad Pascendum. 1972. In: PAVOL VI.: *Rímsky pontifikál*. Trnava : Spolok svätého Vojtecha 1981, 14-15.
- POTTIER, B.: Svátostnost jáhenství. In: PASTORAČNÍ STŘEDISKO SV. VOJTECHA (edit.): *Texty Pastoračního střediska sv. Vojtecha, Služba*

trvalých jábni I.,II. Praha : Pastorační středisko sv. Vojtecha 2005, CD nosič.

WEST, CH.: *Radostná zvešť o sexe a manželstve.* Bratislava : Redemptoristi 2007, s. 170 – 173.